

IN MEMORIAM: ISTAKNUTI MISIONAR, PRIJATELJ I DJELATNIK HSK-A FRA LJUBO KRASIĆ (1938.-2020.)

Jedan od najuglednijih hrvatskih misionara i prosvjetnih djelatnika u dijaspori 20. stoljeća fra Ljubo Krasić zauvijek nas je napustio dana 21. lipnja u Humcu u 83. godini života, 64. godini redovništva i 56. godini svećeništva. Njegove su zasluge u organiziranju hrvatskih prosvjetnih organizacija u emigraciji s ciljem promicanja hrvatskog jezika i kulture u Sjevernoj Americi u razdoblju hladnoratovske podjele svijeta u okviru zapadnih demokratskih društava ogromne. Došavši iz domovine s eruditskom naobrazbom u hrvatske katoličke misije radio je sustavno na širenju hrvatskoga jezika i kulture u anglofonome svijetu, uz sve složene župske obveze kako u Sjedinjenim Američkim Državama tako i Kanadi. Uz brigu o učenicima i studentima, brinuo se i o izobrazbi nastavnika. Anglofonu sredinu obogatio je organizacijom hrvatskih škola, tiskanjem udžbenika, časopisa i knjiga.

Rođen 18. ožujka 1938. u Čitluku, u Hercegovini, pohađao je franjevačku gimnaziju u Visokom, a studij filozofije i teologije u Sarajevu, Zagrebu i Rimu. U franjevački red stupio je 1957. godine, a svećeničko ređenje bilo je 1964. u Širokome Brijegu. S franjevcima je fra Ljubo, na određen način, uvijek bio povezan. Tu je odmah nakon ređenja proveo godinu dana u župi, a onda je iz Širokoga Brijega otišao u Švicarsku, u Zürich, gdje ne samo da je uspostavio hrvatsku katoličku misiju, nego je razvio vrlo živu svećeničku i nacionalnu djelatnost. Koliko god je konkordat između Vatikana i ondašnje države imao svoju zlu službenu stranu, dobra je strana u praksi bila što su mladi svećenici mogli s putovnicama bez problema doći u inozemstvo i nastaviti ne samo vjerske, nego i nacionalne djelatnosti koje su njihovi prethodnici, hrvatski emigrantski svećenici, otpočeli i držali dugi niz godina. To je uvijek bilo u skladu i suradnji s njihovim vrijednim prethodnicima. Čim je fra Ljubo došao u

Švicarku pokrenuo je misijski list *Movis* (hrvatski bi to značilo „Pokrećeš se“, „Krećeš se“), koji je i okupljao i obavještavao Hrvate diljem Švicarske o vjerskim i nacionalnim događajima. Bila su upravo velebna hodočašća u Einsiedelnu u Švicarskoj gdje se okupljalo tisuće hrvatskih vjernika iz raznih dijelova Švicarske, Njemačke, a mnogi su sudjelovali i iz Hrvatske. Sjećam se samo oduševljenja kojim je dočekan tadašnja glazbena grupa zagrebačkih bogoslova *Žeteoci*. U Švicarskoj je u okvirima Hrvatske katoličke misije, a i u suradnji s Hrvatskim društvom, fra Ljubo organizirao različita predavanja o hrvatskome jeziku, književnosti i kulturi, a među predavačima su bili i neki poznati književnici i jezikoslovci iz Hrvatske. Nakon četverogodišnjeg boravka u Švicarskoj (1967. – 1971.), fra Ljubo je proveo tri godine postdiplomskih studija u Rimu na Alphonsianumu. Tada je zdušno surađivao s novoosnovanim izdavačem, ZIRAL-om, kojem su bili na čelu poznati intelektualci fra Dionizije Lasić i Lucijan Kordić.

Dolaskom u SAD 1974. godine, fra Ljubo postaje pomoćnim župnikom u župi sv. Ćirila i Metoda u New Yorku, a samo godinu kasnije imenovan je ravnateljem Hrvatskoga etničkog instituta u Chicagu, ali se iduće 1976. godine vraća u Mostar gdje radi sa studentima. Godine 1977. ponovno je u Americi, sada trajnije u Chicagu, gdje nastavlja rad na Hrvatskom etničkom institutu, uz redovite i mnogobrojne poslove u župi sv. Jeronima u istom gradu. Od 1980. do 1987. župnik je u Sudburyju u župi gdje su vjernici Hrvati skupa s fra Ljubom kupili krasnu crkvu i nazvali je crkvom sv. Marka. U preuređenoj dvorani ispod crkve održavale su se mnogobrojne aktivnosti i odatle, te ujedno iz Doma Hrvatske seljačke stranke, djelovala je godinama tada vrlo popularna školska ustanova HIŠAK (Hrvatske izvandomovinske škole Amerike i Kanade, kojima su se kasnije pridružile škole u Australiji i nekoliko europskih škola). Nakon Sudburyja fra Ljubo je bio upravitelj Hrvatskoga kulturno-društveno centra u Norvalu (od 1987. do 1995.), a odatle ponovno odlazi u Chicago za ravnatelja Hrvatskog etničkog instituta. Iz Chicaga odlazi 1996. u rodnu Hercegovinu.

*

To bi bio onaj površni opis životnog toka jednog čovjeka, svećenika, intelektualca, ali bi nam se – s obzirom na hrvatsku kuturu i prosvjetu – valjalo na svakoj adresi temeljito zaustaviti. Dolaskom u Rim pojavila se fra Ljubina studija na njemačkome jeziku *Školovanje djece različitih nacionalnosti iz Jugoslavije u europskim zemljama* („Die Schulung der Kinder verschiedener Nationalitäten aus Jugoslawien in den europäischen Ländern“, Rim, 1972. godine), gdje je došao do izražaja fra Ljubin smisao za sociološka istraživanja koja su ga uvijek privlačila. U suradnji s Centrom za migracijske studije („Center for Migrations Studies“) u New Yorku nastala je također njegova dvojezična studija, na 114 stranica, kao rezultat rada na „sociološkim istraživanjima migranata“ („Sociological Investigations on Migrants“), na hrvatskome i engleskome pod naslovom *Društveni i vjerski profil Hrvata u Americi i Kanadi – Upitnik* („Adjustment and Religious Profile among Croatians in U.S.A. and Canada – Intervju Schedule“).

Krajem srpnja i prvih dana kolovoza sastala se grupa svećenika – koji su ujedno bili voditelji misija i u najviše slučajeva organizatori i voditelji hrvatskih izvandomovinskih škola. Sastanak je bio u Hrvatskome centru „Sv. Nikola Tavelić“ u New Yorku gdje su svi pojedinačno iznijeli izvještaj o školi

u sklopu svoje misije te što sve treba učiniti kako bi školska nastava tih škola bila što bolja i što učinkovitija. Književnik franjevac Hrvoslav Ban s mnogo optimizma primjećuje: „(...) imajući na okupu ljude koji dolaze s iskustvom iz prakse... možemo svi brzo i konkretno uočiti najvažnije probleme i nedostatke i donijeti zaključke koji će zbilja značiti novu stranicu u povijesti izvandomovinskog školstva“. I tu je „novu stranicu“ najvećim dijelom napisao upravo fra Ljubo Krasić, i to od samoga osnivanja HIŠAK-a. On je čitavo vrijeme postojanja HIŠAK-a bio njegov *spiritus movens*.

Sustav hrvatskih izvandomovinskih škola Amerike i Kanade

Na tom osnivačkom sastanku svi su se sudionici složili da je glavni problem hrvatskih izvandomovinskih škola u nedostatku prikladnih priručnika i u neprihvatljivosti tadašnjih školskih materijala iz Hrvatske. Trebalo je pripremiti priručnike za djecu hrvatskih škola koje su se polovicom sedamdesetih godina osnivale posvuda gdje je živjela veća grupa Hrvata. Osnivanje škola pokretali su pojedinci u raznim gradovima, a svima je u svako doba fra Ljubo bio od pomoći. Tako je već 1978. HIŠAK obuhvaćao 55 škola, kojima se te iste godine pridružilo 12 škola iz Australije. Uskoro se HIŠAK-u priključuje i dvadesetak škola iz europskih zemalja: iz Njemačke, Francuske, Švicarske i Švedske. Od tada HIŠAK označuje „Hrvatske škole Amerike, Australije i Kanade“. Godine 1984./85. bilo je više od sto škola članica HIŠAK-a. To su ujedno godine kad su hrvatske izvandomovinske škole obuhvaćale najveći broj učenika.

Ubrzo nakon osnivanja HIŠAK-a fra Ljubo je priredio dvije knjige za hrvatske škole: *Hrvatski jezik 1* za 1. i 2. razred te *Hrvatski jezik 2* za 3. i 4. razred. Pokazalo se da nisu sadržavale dovoljno gradiva za četiri razreda i trebalo je prirediti nove knjige. To je najbolje uvidio sam fra Ljubo.

U jednom intervjuu je istaknuo: „Nije bilo jednostavno pronaći autore, prirediti udžbenike, osigurati sredstva za izradu, tiskanje i slanje na četiri kontinenta. U svemu tome bilo je ipak dobro i možda presudno to što smo svi sve radili dragovoljno. Najveća je plaća i nagrada bila što tisuće hrvatske djece, koji su sada već i roditelji i učitelji i profesori, danas govore hrvatski i živi su most stare i nove domovine. S druge pak strane, svi hrvatski svećenici i časne sestre, kao i marni roditelji i drugi hrvatski ljudi, nesebično su podupirali taj rad.“

U sklopu kanadskoga multikulturalizma, a slično je bilo i u Australiji, predavao se posebno srpski jezik i posebno hrvatski. U kanadskome multikulturalizmu tada su s hrvatske strane bili posebno aktivni Ante Beljo u Sudburyju i Gojko Šušak u Ottawi. Prema istraživanju Slavka Granića, koje se temelji na *Education Statistics, Ontario* iz godine 1983./84., za hrvatski jezik bilo je 2.795 učenika u Ontariju, a za srpski 1984./85. bilo je 499 učenika. Najbrojnija hrvatska škola u Ontariju i Kanadi bila je hrvatska subotnja škola u Torontu, kojoj su godinama bili vrijedni ravnatelji dr. Vladimir Bubrin i dr. Marija Kraljević.

Trebalo je, dakle, pripremiti priručnike i snimljene materijale za govorne vježbe za hrvatske škole.

Knjige su priređivane tako da su najprije bile u obliku radnih listova poslane školama i tek nakon provjere s učenicima, ti su materijali priređivani za školske priručnike. Obje knjige prošle su potrebne recenzije i njihovo je tiskanje financirala kanadska vlada. Obje knjige doživjele su nekoliko izdanja i kasnije su objavljene u Hrvatskoj, uz prikladne priručnike za predavače. Treća i četvrta knjiga *Hrvatski jezik 3* i *Hrvatski jezik 4* priređene su u suradnji s profesoricom Ladom Kanajet Šimić, ali zastalo se u pitanjima ilustracija. Cijena knjiga bila je vrlo niska, a cilj je bio da se omogući daljnje tiskanje knjiga i da one budu dostupne svoj djeci koja su bila u hrvatskim školama.

O tim dvjema knjigama autorice teksta „Hrvatske izvandomovinske škole – jamac očuvanja hrvatskoga jezika“, Lidija Cvikić, Lada Kanajet Šimić i Tamara Turza Bogdan kažu: „Premda su se udžbenicima *Hrvatski 1* i *Hrvatski 2* od njihova prvog izdanja služile stotine učenika u nekoliko generacija, ti udžbenici, na žalost, u stručnoj i znanstvenoj kroatističkoj javnosti nisu dobili pozornost koju nedvojbeno zaslužuju. Prva je opsežnija i znanstveno utemeljena analiza učinjena tek nedavno, nakon više od 30 godina od njihova prvog objavljivanja (Turza Bogdan i Kanajet Šimić, 2014.). Provedeno istraživanje potvrdilo je da je riječ o udžbenicima koji se temelje na načelima suvremene nastave jezika: lekcije su tematski ustrojene i komunikacijski usmjerene, u nastavi se jednaka pozornost posvećuje poticanju razvoja svih jezičnih djelatnosti (slušanja, govorenja, čitanja i pisanja), a radi uspostave odnosa među jezicima kojima djeca vladaju (okolinski engleski/francuski te materinski/obiteljski hrvatski) udžbenici se temelje i na suprotstavljenom pristupu. Posebno je važno istaknuti njihov suvremen pristup gramatici: učenje gramatike je funkcionalno, implicitno i postupno, lišeno metajezika i ovladavanja jezikoslovnim znanjem.”

Kada se fra Ljubo preselio u Sudbury, s njime se tamo doselio i HIŠAK. U Sudburyju je već dulje vremena bio nastanjen Ante Beljo, a uskoro sam se i ja doselio u Sudbury. U toj grupi bio je vrijedan suradnik i Gojko Šušak. U Torontu smo imali vrijedne suradnike Marijana Soptu, Jerku Nekića, Roberta Meglera i u Cambridgeu Janka Perića. Ništa nam nije bilo teško pa smo znali putovati u razna mjesta, natovariti po desetak kutija knjiga u fra Ljubin kombi i voziti sve čak do New Orleansa kako bismo pripremili izložbu hrvatske pisane riječi na slavističkim kongresima. Fra Ljubo je uvijek u svemu tome bio *spiritus movens*. Na određen način uvijek je bio „na braniku Hrvatske“. Sjećam se kad smo jednom u sklopu Američkog udruženja slavista za unapređenje slavenskih studija (popularni AAASS – American Association for the Advancement of Slavic Studies) imali panel o hrvatskome filmu, gdje je uz hrvatske knjige na istaknutome mjestu bio na televizijskom ekranu stalno prikazivan film *Genocide Yugoslavia*, o grozotama koje su JNA i srpska vojska činili po Slavoniji početkom agresije na Hrvatsku, kako je jedan srpski profesor, povjesničar, sasvim bijesan pristupio fra Ljubi i meni i rekao nam vrlo glasno kako nas nije sram tako nešto prikazivati. Odgovorili smo isto vrlo glasno kako to da njih nije bio sram ovakvo nešto učiniti. Fra Ljubo je dodao – a mnogi su zastali i slušali taj naš razgovor u povišenim tonovima: „Zar bi se Picasso trebao sramiti što je naslikao *Guerniku*, a ne one koji su *Guerniku* učinili? Zar je veći zločin otkriti i prikazati zločin, nego učiniti taj isti zločin?“ Bio je to kraj toga mučnog ne baš odveć „bratskog“ dijaloga.

Godine 1978. fra Ljubo s grupom suradnika održava školske seminare u Chicagu, Clevelandu, Edmontonu, Calgaryju, Kitcheneru, Windsoru, Sault Ste. Marie, Sudburyju, Vancouveru i Torontu, a

na tim seminarima sudjelovalo je oko 190 učitelja i članova školskih odbora. Predavači su u svim mjestima gdje su nastupali nailazili na suradnju i pronalazili nove suradnike. Fra Ljubo je uvijek znao izvrsno uspostaviti i održavati kontakte.

Stručno usavršavanje nastavnika hrvatskoga jezika u anglofonom svijetu

Godine 1984. u Sudburyju, na Laurentian sveučilištu, održan je međunarodni seminar hrvatskoga jezika i folklor, a nastupilo je četrdesetak predavača među kojima su bili i neki vrlo poznati kanadski stručnjaci za priopćajna sredstva i pitanja školstva. Osim iz Kanade i SAD-a, bili su nazočni školski stručnjaci i predavači iz Njemačke, Argentine, Švicarske i Švedske.

U tekstu „HIŠAK – 25 godina djelovanja” fra Ljubo kaže: „Na Prvome međunarodnom seminaru donesena je poznata *Declaration on the Name and Status of the Croatian Language* (Deklaracija o imenu i statusu hrvatskoga jezika). Deklaraciju je potpisalo 57 predstavnika hrvatskih ustanova i udruga. HIŠAK ju je poslao, zajedno s popratnim pismima, svim europskim, australskim, američkim i kanadskim vladama, kao i svim vodećim sveučilištima, knjižnicama te jezičnim i jezikoslovnim ustanova i udrugama diljem svijeta. Deklaracija je, kako se vidi iz pristiglih odgovora, izvršila snažan utjecaj na mnoge, uključujući i najveće udruženje za slavističke studije u Americi – American Association for the Advancement of Slavic Studies, koje je nakon toga promijenilo svoju ‘srpsko-hrvatsku’ politiku i 1985. godine uvelo hrvatski na popis službenih jezika”.

Dvije godine kasnije na istom sveučilištu održan je Drugi međunarodni seminar hrvatskoga jezika i folklor, a glavni organizator i opet *spiritus movens* bio je fra Ljubo Krasić. Imao je također u tome veliku pomoć Ante Belje, Nade Sladojević Šole, Gojka Šuška i još mnogih Hrvatica i Hrvata u Sudburyju i diljem Kanade i SAD-a. Bilo je čak nekoliko sudionika iz Australije, među njima i pročelnik Prve hrvatske katedre izvan Hrvatske s Macquarie sveučilišta, prof. Luke Budaka, koji je održao zanimljivo predavanje o sveučilišnome životu u Australiji.

Kad je riječ o dopisima kojekakvim institucijama, fra Ljubo je često znao naglasiti da se u svakom dopisu već u prvoj rečenici treba jasno reći što se hoće i zašto se dopis upućuje. A sve što nakon toga piše u dopisu na određeni način je objašnjenje te prve rečenice.

Od velike nam je pomoći bio i fra Šime Ćorić koji bi se često „zaletio“ k nama u Kanadu pa je priredio vrlo popularnu pjesmaricu s notama *Najpjevanije hrvatske pjesme – Hrvatski kroz liriku i glazbu / Croatian Songs – Croatian through Lyrics and Music*, a za tisak je knjigu uredio fra Ljubo. Fra Šime je zaslužan i za snimanje govornih vježbi, koje smo obavili u Timinsu, u domu vrijednog Ede Špehara koji nam je stavio na raspolaganje sve potrebne uređaje za snimanje. U predgovoru izdavača knjige *Hrvatske pjesme...* stoji: „Tako HIŠAK-ove škole, glazbeni sastavi i pojedinci dobivaju standardnu pjesmaricu s notama i riječima, pjesmaricu koja će im pomoći da u svakoj prigodi zapjevaju, zasviraju i poskoče, da veselje u radosti bude veće, da tuga u žalosti postane manja, da prijateljstva uz pjesmu

rastu, a veze odseljenih s Hrvatskom da se pomlađuju.“

Daleko bi nas odvelo kad bismo ovdje navodili sve priručnike, knjige i vrpce te bibliografije koje je u suradnji s drugima priređivao, poticao, pomagao ili pripremao fra Ljubo Krasić, ali ipak trebamo spomenuti četverojezični rječnik za djecu: hrvatski-engleski-njemački-francuski, i to zbog toga što je to prvi objavljeni rječnik u suradnji jedne izdavačke kuće iz Hrvatske (a to je Kršćanska sadašnjost) i jednoga emigrantskog izdavača, a to je HIŠAK.

HIŠAK je u nekoliko navrata zapošljavao tijekom ljetnih praznika desetak hrvatskih studenata na projektima ispitivanja povijesti hrvatske nazočnosti u sjevernom Ontariju. Kanadska država financirala je taj projekt, ali je hrvatska zajednica trebala dati prikladne prostorije i predložiti osobu koja će biti stalno sa studentima i voditi projekte tijekom radnih ljetnih mjeseci. I opet se fra Ljubo pokazao *spiritus movens*.

Godine 1983. Sudbury je slavio stogodišnjicu i Hrvati toga grada objavili su zanimljivu povijest tamošnje hrvatske zajednice pod naslovom *Croatians in the Sudbury Centennial*, a fra Ljubo je bio suautor.

Agresijom na Hrvatsku 1990-ih godina stvari su se naglo promijenile. Gojko Šušak i Ante Beljo vratili su se u Hrvatsku, ja sam iz Ottawe (gdje sam radio u Kanadskoj vojnoj školi) otišao na Katedru hrvatskoga jezika i kulture na Sveučilištu Waterloo, fra Ljubo je bio zauzet mnogim poslovima u Hrvatskome kulturno-društvenom centru u Norvalu, a iskreno govoreći svi smo tada bili duboko uvjereni da smo radili vrijeme kako smo najbolje znali i umjeli te da će ostvarivanjem hrvatske neovisnosti i osnivanjem posebice ministarstva za prosvjetu nastupiti stručnija ekipa koja će raspolagati i znanjem i sredstvima. Broj škola naglo se smanjuje pa je 2007. godine u SAD-u i Kanadi bilo 28 hrvatskih škola sa znatno manjim brojem učenika. Razlozi su mnogi i ovdje bi ih bilo teško nabrojati, ali asimilacija svakako čini svoje, a s druge strane danas mnogi učenici, s roditeljima ili bez njih, provedu ljetne praznike u Hrvatskoj, što im je svakako najbolji način učenja hrvatskoga jezika i upoznavanja hrvatskih kulturnih vrijednosti. Također, postoji i nekoliko izvrsno organiziranih škola za hrvatsku djecu i studente izvan Hrvatske, u Zagrebu u sklopu Hrvatske matice iseljenika, u Zadru je to *Lin-Cro* („International Croatian Language School“) te u Splitu Splitsko sveučilište.

Fra Ljubo je bio od velike pomoći i pri uvođenju hrvatskoga jezika u srednje škole u provinciji Ontario, 1976. godine, kao i pri uspostavi Katedre za hrvatski jezik i kulturu na Waterloo sveučilištu. Objavio je također i iznimno vrijednu knjigu Anice Miter, *Croatica in the University of Toronto Library*, popis hrvatskih knjiga u najbogatijoj kanadskoj knjižnici, tj. u Torontskoj sveučilišnoj knjižnici, u kojoj je ta vrijedna hrvatska knjižničarka i pjesnikinja radila dugi niz godina.

I dalje, nakon što je Hrvatska postigla neovisnost, fra Ljubo se zdušno bavi objavljivanjem ponekih priručnika, ostaje u suradnji s raznim školama, a i dostavlja im tražene priručnike. Ujedno je zaslužan da su neke knjige objavljene kao, primjerice, Panorama hrvatske poezije Herceg-Bosne *Davno sanjani snovi / Dreams Dreamt Long Ago* (Denver, Colorado, Outskirts Press, 2009.).

Što se tiče kompjutorskih obrada raznih školskih materijala, u tome nam je uvelike pomagao mr. Marko Dumančić, pročelnik kompjutorskoga odjela na Studijama za okoliš („Environmental Studies“) Sveučilišta Waterloo. Treba ovdje navesti i to da su sve suradnje vanjskih suradnika bile bez ikakve novčane nadoknade.

Fra Ljubo i njegovi suradnici mogli su nakon proglašenja hrvatske neovisnosti mirne duše reći: *Fecimus quod potuimus, potentiores faciant alia!* – Učinismo što smo mogli, drugo neka učine moćniji!

Nakladnička djelatnost u reprezentativnom Hrvatskom etničkom institutu

Druga institucija koja je ima golemu vrijednost ne samo za Hrvate izvan Hrvatske, nego i za Hrvate u Hrvatskoj, jest *Hrvatski etnički institut* koji su osnovali hrvatski franjevci u Chicagu 1975. godine, a već je 1977. Institut postao „obrazovna i znanstvena američka ustanova“. U jednom izvještaju o Institutu o svrsi njegova utemeljenja čitamo: „Glavna svrha ovom institutu jest prikupiti dokumentaciju i podatke o hrvatskim župama, društvima, ustanovama i pojedincima u Americi i Kanadi, a zatim nastojati taj posao proširiti i na ostale hrvatske izvandomovinske župe, društva i klubove po svijetu.“

Dalje piše: „Skupljati sve spise i dokumentaciju koja se odnosi na hrvatske iseljenike i na sam problem iseljavanja. Ta dokumentacija obuhvaća: objavljene knjige i članke Hrvata, članke i knjige drugih pisaca koji pišu o Hrvatima i Hrvatskoj, privatne knjižnice, privatna i službena pisma i dopisivanja koja imaju izvjesnu važnost, umjetnička djela, sportske trofeje, markice, novce, lutke, rukotvorine, fotografije, folklor, glazbala, osobne isprave čiji je rok važenja istekao, ali imaju dokumentarno obilježje, filmove i slično.“

Začudio sam se kad sam u Institutu vidio, na primjer, toliko podataka o hrvatskome publicistu Bruni Bušiću za koje se nije znalo. „Zadivljujuća je dokumentacijska građa o stotinama i stotinama mladih pjevačkih društava, zborova i tamburaških orkestara koji su djelovali i djeluju diljem sjeverno-američkog kontinenta. Bilo bi svakako zanimljivo istražiti što se događa s tim nepreglednim mnoštvom mladih američkih i kanadskih Hrvata koji odrastaju uz folklorne i tamburaške skupine, glazbene sastave i crkvene pjevačke zborove. Jedno je sigurno, a to je da su težačka zanimanja svojih predaka, zahvaljujući obrazovanju i upornosti, zamijenili mnogim atraktivnijim strukama u raznim područjima ljudske djelatnosti. Mnogi su ostvarili američki san, no ima dokumentacije o onima čiji su životni uvjeti bili posve drukčiji i kojima sudbina nije bila sklona“, kaže fra Ljubo u jednom intervjuu o Hrvatskom etničkom institutu.

Prvi ravnatelj instituta (1975./76.) bio je poznati hrvatski pisac i dramaturg fra Hrvoslav Ban, a onda je Institut u četiri godine, sve do odlaska u Sudbury (1976. – 1980.), vodio fra Ljubo. Zatim nastupa petogodišnji zastoj nakon kojega Institut preuzima bivši dugogodišnji profesor na Antonianumu u Rimu, a nakon toga zaslužni hrvatski publicist, dugogodišnji urednik ZIRAL-a fra Dionizije Lasić

(1985. – 1995.). Fra Ljubo se vraća na Institut 1995. godine i ostaje njegov ravnatelj sve do povratka u Hrvatsku.

Uz knjižnicu i muzej, odmah nakon osnutka Instituta pokazala se potreba za novim sadržajima. Fra Ljubo, kao dugogodišnji direktor hrvatskih izvandomovinskih škola, znao je vrlo dobro da škole, koliko god bile sadržajne, tek pripremaju i upućuju ljude u daljnju praksu pa za fra Ljubu HIŠAK i Institut bijahu dva životna ispunjenja koja se stalno dodiruju i upotpunjuju.

Institut s tako bogatom knjižnicom (oko 15.000 svezaka knjiga), s prikupljenom najrazličitijom korespondencijom duljom od jednog stoljeća, dokumentima s raznih područja i iz različitih vremena, omogućavao je različito znanstveno proučavanje hrvatske povijesti, demografije, migracija, književnih, znanstvenih i umjetničkih stvaranja Hrvata i hrvatskih potomaka u SAD-u i Kanadi. Svojom prirođenom vještinom uspostavljanja i održavanja međuljudskih odnosa tu je fra Ljubo učinio zaista mnogo. Pohvale Institutu izrekli su kardinali Franjo Kuharić i kardinal Blaise Cupic, predsjednica Republike Hrvatske, neki hrvatski ministri i državnici, glazbenici i umjetnici, koji u spomen-knjigu zapisaše svoje dojmove. Tako banjolučki biskup fra Marko Semren piše: „Sjećati se prošlosti i razmišljati o njoj jest urođena potreba pojedinca i zajednice. Zahvaljujući velikoj ljubavi franjevacima imamo prigodu obogatiti se na izvorima baštine u ovom Hrvatskom etničkom institutu.“ Ili riječi poznatoga glazbenika Nenada Bacha: „Priceless! Ima nas i možemo! Svaka Vam čast na organiziranošću i ljubavi kojom ste skupili vrijedan dio naše još neispisane povijesti. Vi ste temelj bolje Hrvatske. Od srca, Nenad Bach.“ Naravno, kao što je i fra Ljubo isticao, tu su zasluge svih franjevaca kao zajednice, onih iz prošlih vremena kao i današnjih, koji su s toliko brige prikupljali hrvatska kulturna dobra. Velika je zasluga današnjeg kustosa fra Joze Grbeša koji se dao na veliki pothvat – digitaliziranje svih tih vrijednih materijala koji se nalaze u Institutu. Ponekad o Hrvatskom etničkom institutu razmišljam s one obrnute strane – što bi stvarno bilo od tih tako vrijednih materijala, od te dragocjene dokumentacije da nije bilo Instituta? Možemo pretpostaviti da bi smjenom kućevlasnika, pri „čišćenju“ kuće nestali mnogi materijali.

Živeći u Chicagu, fra Ljubo je uz sve redovite vjerske svećeničke dužnosti, HIŠAL i Institut, pripremao i uređivao godišnjak *Hrvatski kalendar*, gdje u četiri broja donosi životopise pedeset Hrvata koji su djelovali ili još uvijek djeluju u raznim područjima politike, znanosti, umjetnosti, filozofije, teologije, zatim vojnih dostojanstvenika i onih koji su postigli značajne korake u poduzetništvu ili športu. Među njima su Ivan Meštrović, fra Silvije Grubišić, fra Dominik Mandić, Jure Prpić, Karlo Mirth, Adam Eterovich, Miljenko Grgić, Mladen Buntich, Janko Perić, Ilija Letica, Peter Tomich, Mary (Magdić) Margitich i dr. U predgovoru ovoga godišnjaka za 2001. godinu stoji: „Jedan od prvotnih ciljeva Hrvatskog kalendara 2001. jest pokazati mladima poticajne uzore za rad i dati im primjere koje mogu slijediti. Biografije u isto vrijeme pružaju obilje podataka za daljnja istraživanja, a medijima su pouzdan izvor informacija o istaknutim Hrvatima u Americi i Kanadi.“

*

Za širenje hrvatske prosvjete i kulture te za doprinos hrvatskog školstva u svijetu fra Ljubo Krasić

odlikovan je Redom Danice hrvatske s likom Antuna Radića 1995. godine. Na kraju treba naglasiti da je fra Ljubo jedan od onih koji sve što su radili, a puno je toga pokrenuo na prosvjetnom i kulturnom području, radio je s ljubavlju i pozitivnim odnosom prema ljudima i pojavama.

Zbogom dragi fra Ljubo, neka Ti je laka hrvatska gruda koju si neizmjereno volio.

Prof. dr. sc. Vinko Grubišić, Kanada